

2014-03-14

Anna Lindström
Avdelningen för Ekonomi och styrning

Helena Linde
Avdelningen för juridik

Arbetsmarknadsdepartementet
103 33 STOCKHOLM

Pensionärers och förtroendevaldas ersättningsrätt i arbetslöshetsförsäkringen (SOU 2013:64)

Sammanfattning

Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) yttrar sig härmed över promemorian pensionärers och förtroendevaldas ersättningsrätt i arbetslöshetsförsäkringen (SOU 2013:64). SKL yttrar sig endast över den del av betänkandet som rör de förtroendevaldas ersättningsrätt i arbetslöshetsförsäkringen.

Utredningen har inte på något vis beaktat det nyligen beslutade omställningsstödet för förtroendevalda, och inte heller tidigare regelverk med bäring på upphörande av förtroendeuppdrag. Tidigare regelverk innebär att förtroendevald med uppdrag på heltid eller betydande del av heltid (lägst 40 %) under vissa förutsättningar kan uppbära visstidspension efter uppdragstidens slut. De nya bestämmelserna (OPF-KL), vilka även de tar sikte på förtroendevalda med uppdrag på heltid eller betydande del av heltid (lägst 40 %), innehåller omställningsstöd vid uppdragets slut, oavsett om den förtroendevalda är arbetslös eller inte.

Förtroendevalda med uppdrag understigande 40 %, såsom fritidspolitiker, omfattas inte av ovan nämnda bestämmelser. De flesta har sitt förtroendeuppdrag vid sidan av en anställning eller egen näringsverksamhet. Dagens regelverk bidrar till att alla inte har förutsättningar att behålla sitt förtroendeuppdrag vid arbetslöshet. De föreslagna förändringarna påverkar därför situationen för de förtroendevalda positivt och bidrar till ökad jämlikhet.

SKL:s ställningstagande

- SKL anser att kommittén i sitt förslag bör beakta konsekvenserna av att kommuner och landsting kommer att införa det nya regelverket avseende omställningsstöd för förtroendevalda (OPF-KL), samt de tidigare regelverk som har bäring på tid efter förtroendeuppdrag.
- SKL tillstyrker i övrigt kommitténs förslag.

Förslag till reglering av de förtroendevaldas ställning i arbetslöshetsförsäkringen

I betänkandet "Pensionärers och förtroendevaldas ersättningsrätt i arbetslöshetsförsäkringen" (SOU 2013:64) konstaterar kommittén att förtroendeuppdrag inte kan jämföras med förvärvsarbete och därmed inte ska ge rätt till arbetslöshetsförsäkring. Samtidigt bedömer kommittén att vissa uppdrag, bland annat förtroendeuppdrag i kommuner och landsting, är så viktiga att de som åtar sig dessa uppdrag bör omfattas av arbetslöshetsförsäkringen. Det är dock det arbete som den förtroendevalda är ledig från som skyddas och inte förtroendeuppdraget i sig.

Utredningen anger att syftet med förslagen är att säkerställa att förtroendevalda vid prövningen av rätten till arbetslöshetsersättning försätts i samma läge som om de inte hade åtagit sig uppdraget.

Uppdrag som fritidspolitiker

De flesta förtroendevalda har sitt förtroendeuppdrag vid sidan av en anställning eller egen näringsverksamhet. Dagens regelverk bidrar till att alla inte har förutsättningar att behålla sitt förtroendeuppdrag vid arbetslöshet. De föreslagna förändringarna påverkar därför situationen för de förtroendevalda positivt och bidrar till ökad jämlikhet.

Förtroendeuppdrag och överhoppningsbar tid

Kommittén föreslår att de som avstår från förvärvsarbete för att utföra förtroendeuppdrag, och som under uppdragstiden blir arbetslösa, ska ges möjlighet att vänta med att ansöka om arbetslöshetsersättning tills uppdraget har upphört utan att rätten till ersättning går förlorad eller ersättningsnivån sänks.

Om den förtroendevalde ansöker om arbetslöshetsersättning i anslutning till arbetslöshetens inträde kommer arbetslöshetsersättningen i dessa fall att kunna fastställas på basis av förvärvsarbetet och den tid den sökande varit tjänstledig på grund av förtroendeuppdraget. Uppdraget i sig skulle dock kunna utgöra ett hinder från att stå till arbetsmarknadens förfogande och den sökande skulle kunna nekas ersättning av den anledningen. Eftersom förtroendeuppdraget som sådant inte grundar rätt till arbetslöshetsersättning skulle den sökande därmed i dessa fall tvingas välja mellan att avsäga sig sitt förtroendeuppdrag för att vara berättigad till arbetslöshetsersättning och att fullgöra uppdraget och därmed gå miste om arbetslöshetsförsäkringens skydd vid arbetslöshet.

Om den förtroendevalde inte ansöker om arbetslöshetsersättning vid arbetslöshetens inträde föreslås därför att tiden i förtroendeuppdraget efter det att anställningen eller näringsverksamheten har upphört blir överhoppningsbar. Arbetslöshetskassan ska

därmed bortse från tiden i arbetslöshet vid prövning av den sökandes rätt till ersättning. Denna bestämmelse om överhoppningsbar tid torde få betydelse i första hand för dem som under längre perioder utför förtroendeuppdrag på heltid eller betydande del av heltid.

I Sverige finns i dag ca 1 142 förtroendevalda som innehar sitt uppdrag på heltid eller deltid, dvs till mer än 40%. Under 2013 antog SKL en ny modell för förtroendevaldas omställning vid uppdragets slut, oavsett om den förtroendevalda är arbetslös eller inte (OPF-KL). Modellen är tänkt att kunna användas i kommuner, landsting och regioner från och med valen 2014 och avgränsas till de nyvalda. De förtroendevalda som redan idag har pensionsbestämmelser som utgår från äldre modeller kommer att fortsätta lyda under dessa. Det är den lokala nivån som själv tar ställning till om man vill använda den nya modellen eller inte.

Det går i nuläget inte att säga om alla kommuner och landsting kommer att fatta beslut om omställningsstöd. Förslaget om överhoppningsbar tid kommer att bidra till att fler förtroendevalda säkerställs stöd för återinträde på arbetsmarknaden. SKL noterar dock att kommittén inte beskrivit och analyserat det befintliga förslaget i relation till de lokalt beslutade omställningsstöden baserade på OPF-KL, och inte heller äldre bestämmelser. Tidigare regelverk innebär att förtroendevald med uppdrag på heltid eller betydande del av heltid (lägst 40 %) under vissa förutsättningar kan uppbära visstidspension efter uppdragstidens slut. De nya bestämmelserna (OPF-KL), vilka även de tar sikte på förtroendevalda med uppdrag på heltid eller betydande del av heltid (lägst 40 %), innehåller omställningsstöd vid uppdragets slut, oavsett om den förtroendevalda är arbetslös eller inte.

Sveriges Kommuner och Landsting

Ingela Gardner Sundström
Ordförande i Förhandlingsdelegationen